

Prezydencja hiszpańska

Od 1 stycznia 2010 roku prezydencję Unii Europejskiej sprawuje Hiszpania. Jest to czwarta prezydencja tego kraju. Wyjątkowa ze względu na nowy sposób sprawowania władzy w UE wprowadzony Traktatem Lizbońskim, a także zmienione globalnym kryzysem podejście do finansów czy nadal nieosiągnięte światowe porozumienie w sprawie zmian klimatu.

Hiszpania będzie odpowiedzialna za ustalenie agendy oraz przewodniczenie ok. 3 tys. spotkań roboczych. Szefem hiszpańskiej prezydencji jest premier José Luis Rodríguez Zapatero, który będzie współprzewodniczył posiedzeniom Rady Europejskiej, tworzonej przez przywódców 27 krajów członkowskich. Dzięki wejściu w życie Traktatu Lizbońskiego, od 2010 r. za organizację szczytów europejskich będzie odpowiedzialny stały Przewodniczący Rady Europejskiej. W praktyce sprawowanie prezydencji oznacza budowanie porozumień i łagodzenie sporów między krajami członkowskimi UE. Państwo przewodniczące musi działać całkowicie bezstronnie i powstrzymać się od promowania na forum Rady własnych narodowych interesów. Prezydencja musi także reagować na niespodziewane wydarzenia, które dotyczą całej Wspólnoty.

Czym jest prezydencja UE?

Zadania prezydencji, przed wejściem w życie 1 grudnia 2009 Traktatu Lizbońskiego skupiały się wokół trzech najważniejszych kwestii:

1. Przewodniczenie pracom Rady UE oraz jej organom pomocniczym, a także Rady Europejskiej (spotkania głów państw lub szefów rządów państw członkowskich oraz przewodniczącego Komisji Europejskiej).
2. Reprezentowanie Rady UE w relacjach z innymi instytucjami UE .
3. Reprezentowanie UE w stosunkach międzynarodowych (wobec państw trzecich i organizacji międzynarodowych) .

Pierwsze z zadań wymaga od kraju sprawującego przewodnictwo dobrego przygotowania merytorycznego jak i organizacyjnego. Wiąże się ono bowiem z koniecznością przygotowania kilku tysięcy spotkań, zarówno formalnych (poświęconych omawianiu bieżących spraw), jak i nieformalnych (w celu wymiany poglądów w sprawach długoterminowych). Odbývają się one w Brukseli, Luksemburgu oraz kraju prezydencji, w tym także spotkań na najwyższym szczeblu (Rada Europejska, szczyty z przywódcami państw trzecich). W przypadkach kontrowersyjnych prezydencja słucha opinii poszczególnych państw członkowskich i instytucji Unii Europejskiej, a następnie przedstawia propozycje kompromisowe. W przypadkach wymagających szybkiej decyzji prezydencja zwołuje, z

inicjatywy własnej lub na żądanie Komisji bądź Państwa Członkowskiego, w ciągu 48 godzin lub – w razie bezwzględnej potrzeby – w krótszym terminie, nadzwyczajne posiedzenie Rady (dotychczasowy artykuł 22 TUE). Prezydencja podpisuje także akty przyjęte przez Radę. Ponadto, prezydencja organizuje Konferencje Międzyrządowe przedstawicieli państw członkowskich UE, wtedy, gdy istnieje konieczność wprowadzenia zmian w Traktatach.

Zadanie drugie obejmuje reprezentowanie Rady wobec innych instytucji UE, w szczególności wobec Komisji Europejskiej i Parlamentu Europejskiego. Zadanie to wymaga biegłości proceduralnej i merytorycznej, zarówno na szczeblu politycznym jak i urzędniczym. Przez pół roku, od sprawności i dobrego przygotowania państwa sprawującego prezydencję, zależy funkcjonowanie Unii.

Kolejne zadanie polegało na reprezentowaniu Unii w stosunkach z państwami trzecimi i organizacjami międzynarodowymi. Reprezentowanie UE w stosunkach międzynarodowych wiązało się z koniecznością zidentyfikowania najważniejszych obszarów potencjalnej aktywności UE w okresie prezydencji oraz ustalenia ewentualnych priorytetów prezydencji w tym zakresie. Ponadto, prezydencja - upoważniona przez Radę - mogła przystąpić do rokowań w celu zawarcia umów z jednym bądź z większą liczbą państw i z organizacjami międzynarodowymi. Reprezentowanie Unii w stosunkach z państwami trzecimi oznacza dla prezydencji także przewodniczenie sesjom konferencji negocjacyjnych w sprawie przystąpienia krajów kandydujących do Unii Europejskiej.

Do najważniejszych funkcji prezydencji zalicza się:

- funkcję ustalania agendy (planowania działań),
- funkcję zarządzającą (administracyjno-koordynującą),
- funkcję mediacyjną,
- funkcję reprezentacyjną,
- funkcję symboliczną.

Historia hiszpańskich prezydencji

Jak już wspomniano na wstępie, obecna prezydencja jest czwartą w historii hiszpańskiego członkostwa w UE.

Kiedy Hiszpania przystępowała do Wspólnot w 1986 roku była jednym z gorzej gospodarczo rozwiniętych krajów EWG. Przez następne lata stała się największym beneficjentem Unii Europejskiej, który jednak wyraźnie i systematycznie zyskiwał na przystąpieniu do struktur unijnych.

Pierwsze dwie prezydencje w 1989 i 1995 roku określa się jako „symboliczne”. Ich główną rolą miało być nadanie członkostwu hiszpańskiemu odpowiedniej rangi oraz wzmocnienie roli tego państwa w późniejszej Unii Europejskiej.

Pierwsza hiszpańska prezydencja miała miejsce zaledwie trzy lata po przystąpieniu tego państwa do WE. Upatrywano w niej szansy na dalszą demokratyzację kraju, zacieśnienie więzi z pozostałymi państwami członkowskimi oraz wzmocnienie pozycji Hiszpanii na arenie międzynarodowej. Tradycyjnie już od pierwszej prezydencji Hiszpanie zwracali się w stronę Ameryki Łacińskiej i regionu śródziemnomorskiego. Uważa się, że prezydencja z 1989 roku nadała Hiszpanii „europejskość” oraz wypromowała ją na arenie międzynarodowej.

Następna prezydencja z 1995 roku przebiegała w warunkach kryzysowych, na fali eurosceptyzyzmu, wewnętrznych walk politycznych i zamachów terrorystycznych. Rząd hiszpański pochłonięty był sprawami wewnętrznymi kraju, pozostawiając sprawy zagraniczne niejako na bocznym torze.

Trzecia prezydencja z 2002 roku, pod przewodnictwem Jose Mari Anzara, cechowała się świadomością ważnej roli, jaką odgrywa Hiszpania w UE, bardzo dobrymi relacjami z Wielką Brytanią, hasłami „skuteczność” i „więcej Europy”, rozwijaniem unijnych stosunków międzynarodowych, walką z terroryzmem (efektem czego stał się europejski nakaz aresztowania oraz wzmocniona współpraca sądowa i policyjna) oraz wprowadzeniem do obiegu nowej waluty – euro.

Jaka będzie hiszpańska prezydencja w 2010 roku? Jej główne działania skupią się wokół zagadnień związanych z pracą, gospodarką, wprowadzaniem w życie Traktatu z Lizbony, kwestiami obywatelskości oraz polityki zagranicznej.

Priorytety hiszpańskiej prezydencji:

1. Pełne i efektywne wprowadzenie w życie Traktatu z Lizbony
Zdaniem hiszpańskiej prezydencji w wielu dziedzinach traktat ten istnieje tylko w teorii. *To prezydencja hiszpańska — zauważył Premier Rodriguez Zapatero — wprowadzi w życie projekt Nowej Europy, będziemy pierwszymi, którzy połączą swoją pracę z nowymi instytucjami przewidzianymi tym Traktatem.*
2. Umacnianie odbudowy gospodarki europejskiej
Pod tym hasłem kryje się potrzeba skoordynowania działań państw członkowskich i zatwierdzenie europejskiej strategii zrównoważonego rozwoju na 2020 r., która ma

zastąpić Strategię Lizbońską. Premier podkreślił, że globalny kryzys finansowy uzmysłowił potrzebę koordynacji polityk gospodarczych i finansowych 27 państw członkowskich UE.

3. Wzmocnienie obecności UE i jej wpływów w nowym międzynarodowym scenariuszu
Hiszpanie chcą, aby rola Unii Europejskiej na arenie międzynarodowej znacząco wzrosła. Unia mówiąca jednym głosem, poprzez przygotowane do tego instytucje może mieć faktyczny wpływ na kształt polityki międzynarodowej.
4. Umieszczenie obywateli europejskich w centrum unijnych polityk, rozwój ich praw i wolności
Dzisiaj dla wielu mieszkańców UE Unia to bliżej nieznaną twórczynią. „Należy zlikwidować wyrwę między Europą a jej mieszkańcami”, mówi Hiszpania i w tej dziedzinie stawia sobie bardzo ambitne cele.
5. Polityka zagraniczna
Po przyjęciu Traktatu z Lizbony, gdy Unia ma ministra spraw zagranicznych, nadszedł odpowiedni czas, aby ambitnie realizować tę politykę. Dlatego też do kwietnia Hiszpania chce utworzyć Europejską Służbę Zagraniczną (European External Action Service).

Ponadto prezydencja hiszpańska skupi się na następujących kwestiach:

1. Praca
Jest to kwestia szczególnie ważna dla Hiszpanii, ponieważ kraj ten ma największą w całej UE średnią stopę bezrobocia. W październiku wynosiła ona 9,8 proc. i wyższą miała tylko Łotwa. Dlatego też dla hiszpańskiej prezydencji najważniejszym celem będzie otrząśnięcie się ze skutków kryzysu i utworzenie nowych miejsc pracy.
2. Polityka imigracyjna
Prezydencja hiszpańska zamierza odegrać kluczową rolę w formalizacji ram integracji obywateli państw trzecich w UE. Na podstawie Europejskiego Paktu na Rzecz Migracji i Azylu oraz Komunikatu o wspólnej polityce imigracyjnej z 2008 roku spodziewać się można, że debata o ustanowieniu otwartej metody koordynacji polityki imigracyjnej będzie również podjęta w kolejnych etapach integracji europejskiej, wpływając jednocześnie na imigrację i integrację. Hiszpanii zależy m.in. aby w czasie jej prezydencji UE zaaprobowała dyrektywy, które regulowałyby warunki wjazdu i legalnego pobytu pracowników tymczasowych.

3. Stosunki z państwami trzecimi

Hiszpanie chcą pracować nad kontaktami z obiema Amerykami. Planowane są szczyty z Kanadą, USA, Meksykiem oraz szczyt Unia Europejska-Ameryka Łacińska i Karaiby. Hiszpania planuje również spotkania z Japonią i Rosją. Rozmowy z rządem Rosji mają zapoczątkować nowy nurt relacji pomiędzy Wspólnotą a tym mocarstwem. Nowe relacje prezydencja hiszpańska planuje zapoczątkować także z krajami Azji i Afryki. Ma być to wstęp do planowanych szczytów UE-Afryka, które odbędą się już pod przewodnictwem Belgii. Szczególne miejsce w polityce hiszpańskiej podczas sprawowania prezydentur zajmą także stosunki z Kubą. *Hiszpania chciałaby, aby UE miała podobne stosunki z Kubą jak z innymi państwami, które nie są w pełni demokratyczne*, powiedział sekretarz stanu ds. UE, Diego Lopez Garrido.

Aby zrealizować powyższe cele, Hiszpania, poza instytucjami unijnymi, powołała także własne organy przygotowujące jej prezydenturę. Są to Komitet Organizacyjny Prezydentur Hiszpanii w Radzie UE (KOPH) oraz Komisja Rządowa ds. Prezydentur Hiszpanii w UE. KOPH powstał już w październiku 2008 roku. Jego zadaniem było zaplanowanie, rozdysponowanie, a także koordynacja działań organów i instytucji administracji publicznej, które biorą udział w procesie przygotowywania oraz sprawowania prezydentur.

Prezydencja Hiszpanii będzie wyjątkowa, gdyż będzie sprawowana zgodnie z obowiązującym od 1 grudnia 2009 roku Traktatem z Lizbony. Będzie stać pod znakiem przejścia „ze starego, nicejskiego modelu do nowej ery – Traktatu z Lizbony”. Wejście w życie Traktatu będzie oznaczać ważne zmiany instytucjonalne, które wpłyną na zakres zadań prezydentur oraz sposób ich wykonywania. Reforma ta to istotna zmiana w systemie przywództwa UE. Najważniejszymi modyfikacjami są wprowadzenie Urzędu Stałego Przewodniczącego Rady Europejskiej oraz Urzędu Wysokiego Przedstawiciela ds. Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa.

Zmiany wpłyną na kilka bardzo ważnych aspektów zadań realizowanych przez prezydenturę. Nowy Urząd Stałego Przewodniczącego Rady Europejskiej zastąpi rotacyjną prezydenturę na szczeblu RE. Do kompetencji Przewodniczącego RE będzie należeć przewodniczenie, zapewnienie przygotowania, prowadzenie i ciągłość prac Rady Europejskiej. Przewodniczący będzie współpracował z Przewodniczącym Komisji Europejskiej i będzie wspomagał osiąganie konsensusu w Radzie Europejskiej. Jego obowiązkiem będzie także przedstawienie Parlamentowi Europejskiemu sprawozdania z każdego posiedzenia Rady. W konsekwencji przyjęcia Traktatu z Lizbony prezydencja nie obejmie szczebla Rady Europejskiej i skoncentruje się na formacjach Rady Unii Europejskiej (z wyjątkiem Rady ds. Spraw Zagranicznych) i jej organów pomocniczych. Wejście w życie Traktatu oznaczać będzie

potrzebę podjęcia intensywnej współpracy ze Stałym Przewodniczącym Rady Europejskiej od początku jego urzędowania.

Na mocy Traktatu z Lizbony powołany ma zostać także Wysoki Przedstawiciel ds. Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa. Będąc jednocześnie wiceprzewodniczącym Komisji Europejskiej, odpowiedzialnym za stosunki zewnętrzne i „koordynację innych działań zewnętrznych Unii”, będzie prowadził unijną politykę zagraniczną i reprezentował UE na zewnątrz. Dodatkowo będzie przewodniczył Radzie ds. Zagranicznych, co stanowi istotną modyfikację dotychczasowego systemu, zgodnie z którym wszystkim formacjom Rady UE przewodniczył przedstawiciel szczebla ministerialnego państwa sprawującego prezydencję w danym półroczu. Z punktu widzenia roli prezydencji najistotniejsze znaczenie ma wyłączenie Rady ds. Zagranicznych z systemu przewodnictwa rotacyjnego i powierzenie Wysokiemu Przedstawicielowi zadania jej przewodniczenia i kierowania pracami ministrów spraw zagranicznych państw członkowskich.

Istotną innowacją jest zawarty w Traktacie z Lizbony pomysł łączenia prezydencji w grupę trzech państw. Oznaczałoby to wydłużenie wpływu prezydencji poza półroczny okres wypełniania tej funkcji. Ustanowienie prezydencji grupowej oznacza, że trzy państwa członkowskie (trio) przez okres 18 miesięcy sprawują przewodnictwo na podstawie wspólnego programu i udzielają sobie wsparcia. Główną nowością Traktatu w tym punkcie jest wprowadzenie możliwości przyjęcia pomiędzy państwami trio alternatywnych ustaleń dotyczących podziału prac w ramach. Konsekwencją nowych przepisów będzie jeszcze ściślejsza niż dotychczas współpraca z państwami partnerskimi w ciągu całego okresu 18 miesięcy.

Już wcześniej Hiszpania pracowała nad swoim programem wspólnie z Belgią i Węgrami, państwami, które po niej będą sprawować unijną prezydencję. Program hiszpańsko-belgijsko-węgierskiej prezydencji został rozpisany do połowy 2011 r. Kluczowe elementy pierwszej części to:

- walka z kryzysem i wprowadzenie Europy na ścieżkę stabilnego wzrostu gospodarczego, zatrudnienia, rozwoju innowacyjności i konkurencyjności, zgodnie z zapisami traktatu lizbońskiego;
- poprawa nadzoru rynków finansowych;
- rozszerzenie agendy socjalnej, przede wszystkim pod kątem ludzi młodych, równości płci oraz walki z ubóstwem;
- realizacja i przegląd ustaleń zawartych w pakietach energetycznym i klimatycznym, w kontekście niedoszłych wyników konferencji ONZ w Kopenhadze;
- realizacja tzw. programu sztokholmskiego, który dotyczy rozszerzenia współpracy w zakresie polityki bezpieczeństwa, azylowej, sprawiedliwości i praw obywatelskich;

- podniesienie efektywności, spójności i widoczności działań zewnętrznych Unii, promowanie praw człowieka oraz podstawowych wolności.

Symbolem potrójnej prezydencji będzie logo strony internetowej, która zostanie przygotowana w trzech wariantach – hiszpańskim, belgijskim i węgierskim. To również pierwszy przypadek w historii UE, kiedy trzy prezydencje posługują się wspólnym znakiem.

Wspólne logo Prezydencji Hiszpanii, Belgii i Węgier zostało ogłoszone 29 października w Brukseli. Znak tworzą dwie literki “EU”, które są w barwach narodowych trzech państw. Logo symbolizuje solidarność oraz harmonię w relacjach pomiędzy członkami Unii Europejskiej.

Oficjalna strona hiszpańskiej prezydencji to <http://www.eu2010.es/en/index.html>.

Hiszpania w pigulce

Hiszpania jest 1,5 razy większa od Polski. Posiada dwa autonomiczne miasta, Ceuta i Melilla, 17 autonomicznych regionów, w tym Baleary i Wyspy Kanaryjskie; także trzy małe posiadłości u wybrzeży Maroka - Islas Chafarinas, Penon de Alhucemas, Penon de Velez de la Gomera. Ludność Hiszpanii liczyła w 2007 r. 44,1 mln mieszkańców. Hiszpanie kastylijscy tworzą 73% ogółu społeczeństwa, odrębność językową i etniczną zachowują Katalończycy (18% społeczeństwa), mieszkańcy Galicji (6%) i Baskowie (1,5%). Katolicyzm wyznaje 76% mieszkańców kraju. Hiszpania jest monarchią konstytucyjną. Król Juan Carlos pełni funkcje reprezentacyjne. Faktyczną władzę sprawują dwuizbowy parlament (Cortes Generales) i rząd z premierem na czele.

Hiszpania jest jednym z najbardziej pro-europejskich krajów w UE i jednym z krajów najbardziej znanych wśród mieszkańców kontynentu, głównie dzięki swym walorom turystycznym. Hiszpański sposób życia wraz z naturalnym pięknem krajobrazów i dziedzictwem kulturowym (Hiszpania ma drugą najwyższą na świecie liczbę miejsc

wpisanych do światowego dziedzictwa UNESCO) to główne atrakcje dla odwiedzających. Będąc jednym z najstarszych narodów Europy, Hiszpania jest krajem bardzo przywiązanym do swoich tradycji i różnorodności kulturowej, ale także posiadającym zamiłowanie do nowoczesności.

Hiszpania jest także w ścisłej czołówce w dziedzinie sztuk plastycznych (pole, w którym ma długą i bogatą tradycję), w gastronomii, muzyce. Kultura latynoska ma tak ogromne wpływy, głównie dzięki językowi kastylijskiemu, którym posługuje się 400 milionów ludzi na całym świecie.

Więcej o Hiszpanii na stronie <http://www.spain.info/index.html?l=en> .

Źródła:

- Baer A., *Prezydencja Hiszpanii w Radzie Europejskiej 2010. Doświadczenia, wyzwania, priorytety*, [W]: Czachór Z., Tomaszuk M. (red.), *Przewodnictwo państwa w Radzie Unii Europejskiej – doświadczenia partnerów, propozycje dla Polski*, Wyd. Nauk. INPID, Poznań 2009
- Jaskulski A., *Struktura i funkcje prezydencji w Radzie Unii Europejskiej*, [W]: Czachór Z., Tomaszuk M. (red.), *Przewodnictwo państwa w Radzie Unii Europejskiej – doświadczenia partnerów, propozycje dla Polski*, Wyd. Nauk. INPID, Poznań 2009
- *Odliczanie do hiszpańskiej Prezydencji*, [W]: Urząd Komitetu Integracji Europejskiej, *Polskie przygotowania do Prezydencji w Radzie UE*, Biuletyn Pełnomocnika Rządu NR 8/2009
- *Nowa prezydencja na Nowy Rok*,
http://ec.europa.eu/polska/news/091223_spain_presidency_pl.htm
- http://ec.europa.eu/polska/news/documents/091223_presidency_plan.pdf
- <http://www.prezydencjaue.gov.pl/>
- <http://www.eu2010.es/>
- http://www.eutrio.eu/homepage_en.html
- <http://www.eutrio.es/en/espanadecerca/>
- <http://www.spain.info/index.html?l=en>

Przygotowała: Natalia Krzyżan Europe Direct - Poznań